

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till kulturnämnden

Datum:
2023-10-09

Diarienummer:
KTN-2023-00696

Handläggare:
Ella Tuononen

Samrådsyttrande över detaljplan för del av kvarteret Sparrisen

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

1. **att** till plan- och byggnadsnämnden avge upprättat samrådsyttrande avseende detaljplan för del av kvarteret Sparrisen.

Ärendet

Kulturnämnden har möjlighet att lämna synpunkter på detaljplan för del av kvarteret Sparrisen i samrådsskede 15 september–27 oktober 2023.

Detaljplanen syftar till att utveckla planområdet med bostäder i form av flerbostadshus med centrumverksamhet i delar av bottenvåningarna. Detaljplanen ska även möjliggöra förskoleverksamhet samt upprätta ett gång- och cykelstråk som förbinder det planerade nya Årsta torg med Årstaparken och Årstaskolan.

Beredning

Ärendet har beretts av avdelningen Konst och kulturarv inom kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen.

Föredragning

Planområdet ligger i Årsta centrum och omfattar kvarteret Sparrisen samt en del av Sparrisgatan. I dag utgörs planområdet av två lamellbyggnader med bostäder, verksamhetslokaler och förskola, två garagelängor för boende, samt två verksamhetsbyggnader och ett torg. Planområdet angränsar till det planerade Årsta torg och en vårdcentral i väst, och Årstaparken, Årstaskolan och Årstakyrkan i öst.

Ett genomförande av detaljplanen innebär att två befintliga lokaler som används för centrumverksamhet rivs och att det nuvarande Årsta torg försvinner. Ett nytt torg etableras väster om planområdet inom ramen för den antagna detaljplanen Årsta torg.

I översiktsplanen pekas Årsta centrum ut som en stadsdelsnod. Planområdet omfattas av planprogrammet för utvecklingsområdet Östra Sala backe från 2010. Visionen är att förbättra kopplingarna mellan Sala backe och Årsta med en ny sammanhållen stadsstruktur. Den nya bebyggelsemiljön ska utveckla en egen karaktär med ett eget uttryck avseende arkitektur, kvartersstruktur, skala och utformning.

Arkitektur och gestaltning i planförslaget

Detaljplanen syftar till att utveckla planområdet med 145 bostäder med bostadsgårdar och angöringsgator. Byggnaderna planeras uppföras i sex volymer. De placeras något förskjutna i relation till varandra. De föreslås uppföras mellan de befintliga lamellbyggnaderna och den planerade bebyggelsen kring Årsta torg. Utrymmena mellan de befintliga bostadshusen och den nya bebyggelsen föreslås bli bostadsgårdar.

Centralt genom planområdet etableras ett gång- och cykelstråk som förbinder det planerade Årsta torg i väster med Årstaparken och Årstaskolan i öster. Stråket planeras som en förlängning av det nya Årsta torg med verksamhetslokaler i bottenvåningarna. För att stärka känslan av offentlighet längs stråket får balkonger inte uppföras mot gång- och cykelstråket. Gårdarna samt gång- och cykelstråket underbyggs av ett parkeringshus.

Den nya bebyggelsen varierar i höjd mellan fyra och sju våningar och föreslås uppföras med sadeltak. Visionen är att gestaltningen ska resultera i en uppbruten och varierad struktur där den nya bebyggelsen i Östra Sala backe får en egen karaktär och ett eget uttryck. Byggnaderna får entréer mot gatorna.

Kulturarv inom planområdet

Planområdet ligger i den östra delen av Årsta som i huvudsak byggdes under 1970-talet. Utbyggnaden av stadsdelen sammanföll med det bostadspolitiska så kallade *miljonprogrammet*. Planområdet och den omgivande bebyggelsen präglas av det sena 1960- och 70-talets planeringsideal med centrum för kommersiell och samhällelig service, trafikseparering och bostadsbebyggelse i anslutning till grönområden. Bebyggelsen är uppförd kring den stora Årstaparken i kvarter av flerbostadshus om två respektive sex våningar.

Bebyggelsen i Årsta centrum är uppförd mellan åren 1971–74. Den inkluderar två lamellbyggnader med bostäder och verksamhetslokaler, två envåningsbyggnader för centrumändamål, en kyrka samt en vårdcentral.

Direkt norr och söder om planområdet ligger kvarteret Gurkan och kvarteret Bondbönan. Kvarteren består av tolv respektive åtta punkthus från 1969 ritade av Noark arkitektkontor samt Riksbyggen. De är uppförda i sex våningar med fasader av gult tegel och brun plåt. Mellan bostadshusen finns gårdar med gräsytor och buskage.

Planområdet ligger inte inom riksintresseområde för kulturmiljövården, men i nära anslutning till riksintresset Vaksala C 36 samt riksintresset Uppsala stad C 40.

Kulturarv i planförslaget

Ett genomförande av detaljplanen innebär att de två envåningsbyggnaderna för centrumändamål rivs för att ge plats åt ny bostadsbebyggelse. Det nuvarande Årsta torg försvinner.

Detaljplanehandlingarna saknar beskrivning och analys av hur kulturmiljöer i, och i anslutning till, planområdet påverkas av detaljplanen. Under rubriken "Allmän områdesbeskrivning" i planbeskrivningen (s 12) redogörs för områdets framväxt under 1970-talet.

Offentlig konst

Kulturnämnden har pågående investeringar av ny offentlig konst inom stadsutvecklingsprojektet Östra Sala backe. Aktuellt planområde ligger mellan Årsta torg och Årstaskolan och utgör ett stråk som kan bli aktuellt för utveckling av ny offentlig konst. Här finns goda förutsättningar för samarbete kring konst med kommande byggaktörer. Offentliga konstverk kan bidra till platsskapande värden och igenkänning i området.

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningens bedömning

Ett genomförande av aktuell detaljplan bidrar tillsammans med andra pågående detaljplaner i närområdet till att Årsta centrum förändras från en typisk 1970-talsmiljö med centrum och flerbostadshus, till ett område präglad av samtida stadsbyggnadsideal med förtätning och ökad stadsmässighet. Två verksamhetsbyggnader rivs och det befintliga torget flyttas för att ge rum för ny bebyggelse, innergårdar och ett gång- och cykelstråk. När området ändrar karaktär minskar möjligheten att läsa av 1970-talets bebyggelsemiljöer.

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen bedömer att den tillkommande bebyggelsen inte medför negativ påverkan på de intilliggande riksintresseområdena för kulturmiljövården (Vaksala C 36 och Uppsala stad C 40).

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen uppmärksammar att ifrågavarande planförslag saknar beskrivning och analys av hur kulturmiljön påverkas av detaljplanen. Förvaltningen anser att detaljplanen behöver kompletteras med en beskrivning, analys och bedömning av hur kulturmiljön påverkas av detaljplanen. I det fall stadsbyggnadsförvaltningen har gjort bedömningen att det inte finns några kulturmiljöaspekter att ta hänsyn till, anser förvaltningen att det i så fall bör anges i planhandlingen.

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen är positiv till detaljplanen förstärker sambandet mellan det nya Årsta torg i väst och Årstaskolan och Årstaparken i öst med ett centralt gång- och cykelstråk. Det är även positivt att de befintliga lamellhusen och den tillkommande bebyggelsen integreras genom gemensamma bostadsgårdar.

Slutligen vill kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen betona vikten av att kulturnämnden får samråds- och granskningsärenden skickad som remiss i de ärenden där kulturnämnden bör yttra sig.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 9 oktober 2023
- Bilaga 1, Förslag till samrådsyttrande över detaljplan för del av kvarteret Sparrisen
- Planhandlingar finns att hämta på: [Del av kvarteret Sparrisen - Uppsala kommun](#)

Kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen

Sten Bernhardsson
Förvaltningsdirektör

Kulturnämnden
YttrandePlan- och byggnadsnämnden
Ert diarienummer: PBN 2022-003565

Samrådsyttrande över detaljplan för del av kvarteret Sparrisen

Kulturnämnden har möjlighet att lämna synpunkter på detaljplan för del av kvarteret Sparrisen i samrådsskede 15 september–27 oktober 2023.

Ett genomförande av aktuell detaljplan bidrar tillsammans med andra pågående detaljplaner i närområdet till att Årsta centrum förändras från en typisk 1970-talsmiljö med centrum och flerbostadshus, till ett område präglad av samtida stadsbyggnadsideal med förtätning och ökad stadsmässighet. Två verksamhetsbyggnader rivs och det befintliga torget flyttas för att ge rum för ny bebyggelse, innergårdar och ett gång- och cykelstråk. När området ändrar karaktär minskar möjligheten att läsa av 1970-talets bebyggelsemiljöer.

Kulturnämnden bedömer att den tillkommande bebyggelsen inte medför negativ påverkan på de intilliggande riksintresseområdena för kulturmiljövården (Vaksala C 36 och Uppsala stad C 40).

Kulturnämnden uppmärksammar att ifrågavarande planförslag saknar beskrivning och analys av hur kulturmiljön påverkas av detaljplanen. Kulturnämnden anser att detaljplanen behöver kompletteras med en beskrivning, analys och bedömning av hur kulturmiljön påverkas av detaljplanen. I det fall stadsbyggnadsförvaltningen har gjort bedömningen att det inte finns några kulturmiljöaspekter att ta hänsyn till, anser kulturnämnden att det bör tydliggöras i planbeskrivningen.

Kulturnämnden är positiv till att detaljplanen förstärker sambandet mellan det nya Årsta torg i väst och Årstaskolan och Årstaparken i öst med ett centralt gång- och cykelstråk. Det är även positivt att de befintliga lamellhusen och den tillkommande bebyggelsen integreras genom gemensamma bostadsgårdar.

Inom stadsutvecklingsprojektet Östra Sala backe har kulturnämnden pågående investeringar av offentlig konst. Aktuellt planområde ligger mellan Årsta torg och Årstaskolan och utgör ett stråk som kan bli aktuellt för utveckling av ny offentlig konst. Här finns goda förutsättningar för samarbete kring konst med kommande byggaktörer. Offentliga konstverk kan bidra till platsskapande värden och igenkänning i området.

Slutligen vill kulturnämnden betona vikten av att kulturnämnden får samråds- och granskningsärenden skickad som remiss i de ärenden där nämnden bör yttra sig.

Kulturnämnden

Linda Eskilsson
Ordförande

Klara Eklund
Nämndsekreterare